L'escombra del sistema

David Foster Wallace
L'escombra del sistema

Traducció de l'anglès de Ferran Ràfols Gesa

ÀNCORA ESSENCIAL, 9

EDICIONS DEL PERISCOPI

Títol original: *The broom of the system*
© David Foster Wallace, 1987

Primera edició: febrer del 2013
Primera edició en aquesta col·lecció: novembre del 2026

© de la traducció: Ferran Ràfols Gesa, 2013
© de la fotografia de l'autor: Steve Rhodes
© de la il·lustració de coberta: Mercè Iglesias i Alex Ferreiro
© de les il·lustracions dels interiors de coberta: Ali / AdobeStock
© d'aquesta edició: Edicions del Periscopi SL, 2026

Publicat per Edicions del Periscopi SL
info@periscopi.cat | Web: www.periscopi.cat
Facebook: www.facebook.com/Periscopi
X: x.com/Ed_Periscopi
Instagram: @edicions_del_periscopi

Imprès a Romanyà Valls, Capellades

Imprès a Catalunya – *Printed in Catalonia*

Edició a càrrec d'Aniol Rafel, Andrea Rovira i Marta Rubirola
Maquetació: Tono Cristòfol
Correcció: Tina Vallès, Andrea Rovira i Núria Saurina Eudaldo
Disseny d'interiors, de la col·lecció i de coberta: Tono Cristòfol

ISBN: 979-13-87726-73-7
Dipòsit legal: B 20102-2026

Tots els drets reservats. Queda rigorosament prohibida, sense l'autorització escrita dels titulars del copyright, sota les sancions establertes per la llei, la reproducció total o parcial d'aquesta obra per qualsevol mitjà o procediment, inclosos la reprografia i el tractament informàtic, i la distribució d'exemplars mitjançant el lloguer o préstec públics.

Aquest projecte està dedicat a:
Mark Andrew Costello
i Susan Jane Perkins
i Amy Elizabeth Wallace.

Primera part

1. 1981

La majoria de noies realment guapes tenen els peus lletjos, i la Mindy Metalman també, constata la Lenore tot d'un plegat. Són llargs i fins, i tenen els dits oberts, amb durícies grogues en forma de botonets als dits petits, una franja força gruixuda darrere del taló, uns quants pèls llargs i negres que s'enrinxolen dalt del peu i la pintura vermella de les ungles escrostonada, mig pelada i ratllada pel pas del temps. La Lenore només s'hi fixa perquè la Mindy seu a la cadira del costat de la nevera i s'ha ajupit per treure's els trossets de pintura d'ungles; el barnús se li obre una mica i deixa un tros de regatera a la vista, molta més de la que té la Lenore, i la tovallola blanca i gruixuda amb què la Mindy s'ha embolicat els cabells nets i molls i netejats amb xampú es va deixant anar, i un ble de cabells foscos s'esmuny per l'escletxa que hi ha entre plec i plec i un rínxol baixa pudorosament pel costat de la cara de la Mindy i fins més avall de la barbeta. L'habitació fa olor de xampú Flex, i també d'herba, perquè la Clarice i la Sue Shaw s'estan fumant un gran mai que la Lenore va comprar a l'Ed Creamer a Shaker School i que ha portat aquí a la facultat juntament amb unes quantes coses més per a la Clarice.

El que passa és que la Lenore Beadsman, que té quinze anys, ha vingut des de Shaker Heights, Ohio, just al costat de Cleveland, a veure la seva germana gran, la Clarice Beadsman, que fa el primer curs a Mount Holyoke, una universitat només per a dones; i la Lenore dorm en un sac a l'habitació de la segona planta del Rumpus Hall que la Clarice comparteix amb dues noies més, la Mindy Metalman i la Sue Shaw. En certa manera, la Lenore també ha vingut a veure si aquesta universitat li fa el pes. I ho fa perquè tot i que només té quinze anys se suposa que és molt intel·ligent i per tant va avançada de curs i ja és al penúltim any de l'institut i per tant toca que pensi en la facultat, de cara a la matrícula de l'any que ve. I és per això que ha vingut de visita. És un divendres a la nit del mes de març.

La Sue Shaw, que no és ni de bon tros tan bonica com la Mindy i la Clarice, acosta el peta a la Mindy i la Lenore, i la Mindy l'agafa i deixa estar una estona el dit del peu i fa una pipada forta, i el peta brilla, i una llavor esclata sonorament i uns quants trossets de cendra de paper es queden voleiant, cosa que la Clarice i la Sue troben superdivertida i que els fa fer una riallada forta, totes dues xisclen i s'agafen l'una a l'altra, i la Mindy s'empassa el fum ben endins i l'aguanta i passa el peta a la Lenore, però la Lenore diu no, gràcies.

—No, gràcies —diu la Lenore.

—Vinga, si l'has dut tu, per què no…? —gralla la Mindy Metalman, parlant d'aquella manera que parla la gent quan no respira, aguantant el fum.

—Ja ho sé, però és temporada de proves atlètiques a l'institut, i jo formo part de l'equip, i durant la temporada no fumo, no puc, em mata… —diu la Lenore.

O sigui que la Mindy s'arronsa d'espatlles i finalment deixa anar una gran alenada de fum pàl·lid i consumit i tus amb una tos breu i profunda i s'aixeca amb el mai i el porta

a l'altra punta de l'habitació, a la Clarice i la Sue Shaw, que són al costat del gran altaveu de fusta d'un tocadiscos i escolten una altra vegada la mateixa cançó de Cat Stevens, potser per desè cop aquesta nit. A la Mindy més o menys se li ha obert el barnús, i la Lenore veu coses bastant increïbles, però la Mindy es limita a creuar l'habitació. A aquestes altures de la vida, la Lenore pot dividir totes les noies que ha conegut entre les que en el fons creuen que són guapes i les que en el fons creuen que no ho són gens. Les que es pensen que són guapes no es preocupen gaire per si se'ls obre el barnús, se saben maquillar, estan encantades de caminar quan saben que algú les mira i actuen diferent quan hi ha nois a la vora; les que, com la Lenore, no creuen que siguin gaire guapes, acostumen a no maquillar-se gens i fan atletisme i duen Converse negres i es preocupen sempre de tenir el barnús ben lligat. Però és que la Mindy ho és, de guapa, tret dels peus.

La cançó de Cat Stevens es torna a acabar, i l'agulla puja tota sola i és evident que cap de les tres no té ganes d'anar fins al tocadiscos i tornar-la a posar, o sigui que es limiten a reclinar-se a les cadires de fusta, la Mindy amb el barnús rosa i la cama nua, llarga i lluenta que en sobresurt; la Clarice amb les *desert boots*, els texans blau fosc que la Lenore diu que són els seus texans-calçador, la camisa blanca de l'oest que duia a la fira estatal la vegada que li van robar la cartera, l'onada de cabells rossos que li inunda la camisa i uns ulls que ara són molt blaus; la Sue Shaw amb els cabells vermells, un jersei verd i una faldilla verda de tartà, les cames encreuades i un peu joguinejant dins d'una d'aquelles nàutiques amb l'horrible sola blanca; a la Lenore no li agraden gota, aquella mena de sabates.

Després d'un moment de silenci, la Clarice fa un gran sospir i diu en un xiuxiueig: «Cat Stevens… és… Déu», i fa una rialleta al final. Les altres dues també fan rialletes.

—Déu? Com voleu que Cat sigui Déu? Cat *existeix*. —La Mindy té els ulls tots vermells.

—És ofensiu, això, una blafèmia absoluta —diu la Sue Shaw, que esbatana els ulls, infla les galtes i està indignada.

—Blafèmia? —La Clarice es peta, mira la Lenore—. *Blas*-fèmia —diu. De fet no té els ulls tan malament, només més alegres que de costum, com si sabés una broma que no explica.

—Blasfèmina —diu la Mindy.

—Bifèmina.

—Blaufèmina

—Blaucèlia.

—Blaucefàlia.

—Bicefàlia.

—Bicapedra.

—Baba Yaga.

—Bolxevica.

—Blafèmia!

Es peten, es cargolen, i la Lenore riu amb aquella rialla encomanada de quan tothom riu tant que et fan riure. El soroll de la festa de sota travessa el terra i transmet les seves vibracions a les vambes negres de la Lenore i els braços de la cadira. Ara la Mindy es deixa caure lànguidament i llisca sobre el sac de dormir de la Lenore, a terra, al costat de l'estora falsament persa del Mooradian's de Cleveland, i la Mindy es tapa modestament l'entrecuix amb una punta del barnús, però la Lenore no pot fer altra cosa que veure com els pits s'inflen dins la roba gastada del barnús, plens i grossos fins i tot ara que està estirada a terra. Inconscientment, la Lenore abaixa una mica els ulls cap als seus, de pits, sota la camisa de franel·la.

—Gana —diu la Sue Shaw al cap d'un minut—. Una gana descomunal, immensa, incontrolable, rosegadora, incontrolable… Gana!

—Exacte —diu la Mindy.

—Esperarem —la Clarice mira el rellotge que té al revers del canell— una hora, i vull dir tota una hora sencera, abans de menjar nilamésmínimacosa.

—No, és completament i absolutament impossible.

—I tanmateix ho farem. Tal com establírem en el decurs d'una conversa en aquestes mateixes estances no fa ni una setmana, quan vam determinar de manera explícita que no endraparíem quan estiguéssim altament flipades, no fos cas que ens acabéssim tornant grasses i repulsives, com la pobrissona de la Mindy, aquí present.

—Vés a cagar —diu la Mindy amb aire absent; no està grassa, i això ho sap ella, ho sap la Lenore i ho saben totes.

—Vostè sempre tan sofisticada, lady Metalman —diu la Clarice. I en acabat, al cap d'un minut—: I ja que en parlem, seria hora que es recol·loqués el barnús o que sortís de sobre les coses de la Lenore, perquè no m'acaba de venir de gust fer-li un examen ginecològic complet, que és més o menys el que ens està obligant a fer, oh Lèsbia de Tebes!

—Calla i fes-te fotre —diu la Mindy, o més aviat: «Canya i féstua fótua», s'aixeca fent tentines en busca d'un lloc sòlid on agafar-se i va cap a la porta que dona al seu petit dormitori individual, davant del bany. La Mindy havia estat la primera d'arribar el mes de setembre i s'havia quedat l'habitació, havia dit la Clarice en una carta, una mena de barreja de playgirl i princeseta jueva de Scarsdale, i ara es treu el que li queda del barnús, l'estomaca fins que el sotmet als seus designis, el deixa tot moll a la falda de la Lenore, que seu a la cadira del costat de la porta, i travessa el llindar amb cames llargues i passos parsimoniosos. Tanca la porta.

Un cop ha marxat, la Clarice la segueix amb la mirada i fa una mica que no amb el cap i mira la Lenore i somriu. Al pis de sota se senten rialles i sorolls de multituds que ballen. A la Lenore li encanta ballar.

La Sue Shaw fa un glop sorollós d'aigua de la copa Jetsons de vidre que té a la taula, davant de la porta principal.

—I, ja que en parlem, no deveu pas haver vist la Splittstoesser, oi, aquest matí?

—No-o —diu la Clarice.

—Estava amb la Proctor.

—I?

—A les set del matí? Les dues en camisa de dormir, adormides, amb els ulls boteruts, sortint *juntes* de l'habitació? Agafadetes de la *mà*?

—Hum.

—I bé, si algú m'hagués dit mai que la Splittstoesser…

—Em pensava que estava promesa amb un tio.

—I ho està.

Les dues es peten de riure.

—Auuu.

—Qui és la Splittstoesser? —pregunta la Lenore.

—La Nancy Splittstoesser, la del sopar? La noia que duia la samarreta vermella amb coll de pic, la de les arracades que eren petits punys?

—Ah. Però què dius que li passa?

La Clarice i la Sue es miren i tornen a esclafir el riure. La Mindy Metalman torna a entrar, amb uns pantalons curts de fer esport i una dessuadora amb les mànigues tallades i posada del revés. La Lenore se la mira i somriu a terra.

—Què? —la Mindy de seguida sap que en passa alguna.

—La Splittstoesser i la Proctor —engalta la Sue.

—Us ho volia preguntar. —La Mindy esbatana els ulls—. Aquest matí eren totes dues al bany? A la mateixa dutxa?

—Aahh, no! —La Sue es pixa, la Mindy també es posa a riure, fa aquella estranya rialleta empàtica i mira al seu voltant.

—I ara estan… eh… juntes? Em pensava que la Nancy estava promesa.

—És que… ho està —La Clarice també fa riure la Lenore.

—Maraques de Déu!

Al cap d'una estona, la situació es calma. La Sue cantusseja la cançó de «La dimensió desconeguda» en veu baixa.

—Qui… serà… la següent a caure…?

—Noies, ni tan sols estic segura d'haver entès el que…, eh… —pregunta la Lenore, mirant al seu voltant.

O sigui que la Clarice ho explica a la Lenore, tot això que la Pat Proctor és un camioner, i què són els camioners, i li diu que hi ha força noies que es fan molt amigues de seguida, aquí en aquesta universitat femenina.

—Em prens el pèl.

—No.

—Ho trobo increïblement groller. —I això torna a fer esclatar la Mindy i la Sue. La Lenore se les mira—. A vosaltres no us fa una mica d'angúnia, tot plegat? Vull dir que jo…

—Dona, és part de la vida i tota la pesca, el que la gent vulgui fer és més o menys el seu… —La Clarice torna a posar l'agulla a la cançó.

Es fa un silenci que dura fins més o menys mitja cançó. La Mindy torna a estar concentrada en les ungles dels peus, allà a les lliteres.

—El cas és que no sé si ho hem d'explicar —diu la Sue Shaw, mirant-se la Clarice—, però a la Nancy Splittstoesser en certa manera la van atacar just abans d'Acció de Gràcies al camí que passa pel costat de la Widget House, i em penso que ella…

—Atacar? —diu la Lenore.

—Bé, violar, suposo, en realitat.

—Ja ho entenc. —La Lenore alça els ulls i mira darrere de la Sue, un pòster que hi ha sobre la taula de la Clarice on es veu un paio molt musculat, sense samarreta, marcant tots els músculs de l'esquena, una esquena brillant i tota boteruda. És un pòster vell, i té les vores esquinçades d'enganxar-lo amb cinta adhesiva; la Clarice ja el tenia a la seva habitació quan era a casa, cosa que havia desagradat al seu pare. El llum del sostre refulgeix al clatell de l'home i l'amaga sota una capa de blanc.

—Em penso que tot plegat l'ha deixat una mica desorientada —diu la Sue.

—Ui, que difícil d'entendre —diu la Lenore amb veu suau—. L'han violat. O sigui que ara no li agraden els homes, o…?

—Bé, no crec sigui tan fàcil de dir, Lenore —diu la Clarice amb els ulls tancats, mentre joguineja amb un botó de la butxaca de la brusa. És davant de l'entrada de ventilació, inclina enrere la cadira i els cabells li voleien tots, una brisa groga sobre les galtes—. Suposo que és més prudent dir que ara mateix està confusa i desorientada, temporalment, no trobes?

—Sí, suposo.

—Ets verge, Lenore? —La Mindy és a la llitera de sota, el llit de la Sue, amb els peus escrostonats i despintats alçats i amb els dits encorbats entre les molles de sota del matalàs de la Clarice.

—Mala puta —diu la Clarice a la Mindy.

—Només ho pregunto —diu la Mindy—. Dubto que la Lenore tingui gaires neures amb…

—Sí, soc verge, vull dir que no he tingut mai, ja saps, relacions sexuals amb ningú —diu la Lenore, fent un somriure a la Clarice per fer-li entendre que no passa res—. Ets verge, tu, Mindy?